

För kännedom

Fullmäktige

Partiernas gruppledare

Kommunstyrelsen

Uppföljande granskning av upphandling

Revisorerna genomförde under år 2020 en fördjupad granskning avseende upphandlingsverksamheten samt en uppföljande granskning under år. Den initiala granskningen visade att kommunstyrelsen inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete inom området och i samband med den uppföljande granskningen konstaterades att kommunstyrelsen inte säkerställt att tillräckliga åtgärder hade vidtagit utifrån de rekommendationer som revisionen lämnat. Utifrån det har revisionen ånyo genomfört en uppföljande granskning. Syftet med den uppföljande granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de rekommendationer som lämnats i de tidigare granskningarna. I vårt arbete har vi biträtts av PwC.

Utifrån genomförd granskning är den samlade revisionella bedömningen att kommunstyrelsen **delvis säkerställt** att tillräckliga åtgärder har vidtagits. Revisionen konstaterar att styrdokument och riktlinjer har reviderats och beslutats av kommunstyrelsen samt att kommunstyrelsen har beslutat om en inköpsorganisation. Dock noteras att implementering av inköpsorganisationen fortsatt pågår, trots att beslut om detta togs redan under år 2021, samt att inte heller utbildning har genomförts i enlighet med beslut.

I övrigt hänvisar vi till de iakttagelser som redovisas i bifogad revisionsrapport.

För att utveckla upphandlingsområdet rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Följa upp och säkerställa implementering av den nya inköpsorganisationen samt efterlevnad av reviderade styrdokument och riktlinjer. Förslagsvis genom att tydliggöra när i tid beslutade åtgärder ska vara genomförda samt löpande säkerställa framdrift i de olika delarna.

Vi emotser ett yttrande från kommunstyrelsen senast 31 december år 2023. Revisionen har för avsikt att ånyo följa upp att kvarstående åtgärder verkställs.

För Kiruna kommuns revisorer

Thore Johansson, ordförande

Irma Rinne, vice ordförande

Bilaga: "Uppföljande granskning avseende upphandling, september 2023."

Deltagare

KIRUNA KOMMUN 212000-2783 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: THORE JOHANSSON

Thore Johansson
Förtroendevald revisor

2023-10-16 16:58:42 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Maj Irma Rinne

Irma Rinne
Förtroendevald revisor

2023-10-10 14:10:50 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Uppföljande granskning avseende upphandling

Kiruna kommun

Revisionsrapport
September 2023

*Kristian Damlin, certifierad kommunal
revisor och projektledare*

Innehållsförteckning

1.	Inledning	03
2.	Granskningsresultat	07
3.	Revisionell bedömning	12

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

Revisorerna i Kiruna kommun granskar årligen delårsbokslut och årsredovisning, samt genomför fördjupade granskningar utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. De granskningar som revisionen genomför innehåller ofta förslag på åtgärder som bör genomföras. Dessa åtgärder varierar i omfattning och därmed också i tid för genomförande. En viktig del av revisionens arbete är därför att följa upp tidigare genomförda granskningar för att se om åtgärder vidtagits med anledning av dessa och om den granskade organisationen beaktat noterade brister, synpunkter och förslag.

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att följa upp tidigare genomförd granskning avseende upphandlingsverksamheten.

I den tidigare granskningen gjordes bedömningen att kommunstyrelsens hantering av upphandlingar **ej är ändamålsenlig**. Bedömningen grundade sig bl.a. på brister i implementering och efterlevnad avseende styrdokument, t.ex. hade inte nämnder/förvaltningar utsedda kontaktpersoner i enlighet med policyn och det fanns brister i efterlevnad gällande dokumentation av direktupphandlingar. Det fanns vidare brister i den interna kontrollen gällande upphandling utifrån att styrdokument inte uppdateras samt att beslutade styrdokument inte efterlevs. Utifrån genomförd granskning lämnades följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Kommunstyrelsen behöver göra en översyn av Reglemente för inköpsdelegerad jämte lokala anvisningar för anskaffning av varor och tjänster inom Kiruna kommuns förvaltningar i syfte att göra dessa aktuella och ändamålsenliga samt anpassa dessa till övriga beslutade styrdokument i kommunen.
- Kommunstyrelsen behöver säkerställa efterlevnad av inköpspolicyn samt riktlinjer för direktupphandling.
- Kommunstyrelsen behöver säkerställa att det finns dokumenterade rutiner och riktlinjer samt utbildnings- och stödmaterial gällande upphandling.
- Kommunstyrelsen bör säkerställa att aktuella riktlinjer finns tillgängliga via intranätet eller motsvarande.
- Kommunstyrelsen behöver i årlig riskanalys särskilt bedöma risker avseende upphandling, utifrån påvisade brister.

Under år 2021 genomfördes en uppföljande granskning i vilken det konstaterades att kommunstyrelsen hade beslutat om åtgärder utifrån genomförd granskning. Dock hade kommunens utvecklingsarbete avseende upphandlingsverksamheten inte kunnat bedrivas i önskvärd omfattning under år 2020. Arbetet hade i begränsad omfattning påbörjats vilket innebar att merparten av arbetet skulle genomföras under år 2021. I den tidigare granskningen gjordes bedömningen att kommunstyrelsen **inte helt säkerställt** att det vidtagits tillräckliga åtgärder med anledning av tidigare genomförda granskningar. Utifrån den uppföljande granskningen lämnade revisionen nedanstående rekommendationer med bäring på upphandlingsverksamheten:

- Kommunstyrelsen behöver fastställa när i tid beslutade åtgärder ska vara genomförda.
- Kommunstyrelsen säkerställer uppföljning av beslutade åtgärder och dess genomförande.

Den tidigare granskningen genomfördes år 2020, vilket var en uppföljning av en tidigare granskning av upphandlingsverksamheten från år 2019. Revisorerna har med utgångspunkt i väsentlighet och risk funnit det angeläget att göra en uppföljande granskning under år 2023.

Syfte och frågeställningar

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i den tidigare granskningen. Följande revisionsfrågor används för att svara mot syftet:

1. Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?
2. Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Avgränsning

Granskningen omfattar kommunstyrelsen.

Metod

Genomgång av revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder som angetts i lämnade revisionsrapporter och tillhörande missivbrev, samt genomgång och granskning av yttranden som revisorerna erhållit. Inhämtande av lägesbeskrivning genom begäran om skriftliga svar från berörda tjänstepersoner samt kompletterat med intervjuer. Inhämtande av kompletterande underlag för granskning och verifiering av genomförda åtgärder och utveckling samt övrig materialinsamling nödvändig för att fånga status.

Faktagranskning har skett av economichef och upphandlingschef.

2020 års granskning

Den granskning som genomfördes år 2020 omfattade totalt fyra revisionsfrågor. Revisionsfrågor med tillhörande bedömning redovisas nedan.

Revisionsfråga	Bedömning
1. Vilka åtgärder har kommunstyrelsen beslutat om med anledning av genomförd granskning?	<p>Uppfylld</p> <p>Bedömningen gjordes mot bakgrund av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I yttrande 2020-08-31 § 186 har kommunstyrelsen avseende upphandling beslutat om:<ul style="list-style-type: none"> ○ En översyn, revidering och vid behov komplettering av befintliga styrande och stödjande dokument. ○ En inköps-/beställarorganisation med utsedda kontaktpersoner, behöriga beställare och direktupphandlare ska skapas. ○ Ett internt utbildningsprogram planeras, med skräddarsydda utbildningar för chefer och arbetsledare, utsedda kontaktpersoner, behöriga beställare och, i förekommande fall, utsedda behöriga direktupphandlare.
2. Har kommunstyrelsen säkerställt genomförande av beslutade åtgärder? (avseende ansvar för genomförande, tidplan samt återrapportering)?	<p>Delvis uppfyllt</p> <p>Bedömningen gjordes mot bakgrund av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • När det gäller upphandling har utvecklingsarbetet inte bedrivits i önskvärd omfattning eller takt under år 2020. När det gäller arbetet med översyn av styrande och stödjande dokument uppges att detta har påbörjats men att det är långt ifrån genomfört. Arbetet med inköps-/beställarorganisation och utbildningsprogram för dessa delar beskrivs till stor del vara beroende av införandet av e-handel. Utifrån e-handelsperspektivet uppges att tjänstepersonerna har bedrivit omvärldsbevakning i syfte att identifiera och definiera lämpliga roller och behörigheter i en beställarorganisation. Vid tid för denna uppföljande granskning beskrivs att under februari kommer det ske en planering för det utvecklingsarbete som ska genomföras under år 2021 och då kommer ovanstående delar inarbetas.

2020 års granskning

Den granskning som genomfördes år 2020 omfattade totalt fyra revisionsfrågor. Revisionsfrågor med tillhörande bedömning redovisas nedan.

Revisionsfråga	Bedömning
3. Vilka åtgärder har genomförts per 2021-01-31?	<p><i>Delvis uppfyllt</i></p> <p>Bedömningen gjordes mot bakgrund av:</p> <ul style="list-style-type: none"> I redogörelse beskrivs att utvecklingsarbetet av olika anledningar inte kunnat drivas i önskvärd omfattning eller takt under år 2020. När det gäller arbetet med översyn av styrande och stödjande dokument uppges att detta har påbörjats. Vid tid för denna uppföljande granskning beskrivs att under februari kommer det ske en planering för det utvecklingsarbete som ska genomföras under år 2021 och då kommer beslutade åtgärder att inarbetas i planeringen.
4. Vilka åtgärder planeras att genomföras efter 2021-01-31?	<p><i>Delvis uppfyllt.</i></p> <p>Bedömningen gjordes mot bakgrund av:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vid tid för denna uppföljande granskning beskrivs att under februari kommer det ske en planering för det utvecklingsarbete som ska genomföras under år 2021 och då kommer beslutade åtgärder att inarbetas i planeringen.

2

Granskningsresultat

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?

På denna och följande sidor redovisas iakttagelser och bedömningar avseende revisionsfråga 1 till och med 2. Frågorna är:

1. Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?
2. Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Iakttagelser

Kommunrevisionen beslutade om att godkänna och överlämna den tidigare uppföljande granskningsrapporten till kommunstyrelsen 2021-03-25 medt begäran om ett yttrande från kommunstyrelsen senast 2021-08-31. Kommunstyrelsen beslutade 2021-08-30 § 215 att:

- Tidplan för åtgärder antas enligt bilaga 1.
- Tidplanen följs upp vid kommunstyrelsens möten under hösten 2021 (27/9, 25/10, 6/12), i anslutning till kommunstyrelsens ekonomiska rapport

Till grund för beslut förelåg skrivelse daterad 2021-08-05 från kommunledningsförvaltningen av vilken framgår att kommunledningen föreslår följande åtgärder utifrån av revisionen lämnade rekommendationer:

1. *Kommunstyrelsen fastställer när i tid beslutade åtgärder ska vara genomförda.*

Kommunledningsförvaltningen har utarbetat förslag till tidplan för genomförande av åtgärder inom upphandlings- och ekonomistyrningsområdet, bilaga 1.

2. *Kommunstyrelsen säkerställer uppföljning av beslutade åtgärder och dess genomförande.*

Den föreslagna tidplanen föreslås avrapporteras på kommunstyrelsens möten under hösten i samband med kommunledningsförvaltningens ekonomiska rapport för kommunstyrelsens verksamhet (27/9, 25/10, 6/12). I intervjuer beskrivs att kommunledningsförvaltningen successivt åtgärdat påtalade brister men att det ej getts någon sammanhållen uppföljning av tidplanen till kommunstyrelsen. Dock framgår (se vidare sid 10-11) att kommunstyrelsen har hanterat de i tidplanen föreslagna åtgärderna under hösten 2021.

Bedömning för revisionsfråga 1

Uppfylld.

Bedömningen baseras på att kommunstyrelsen behandlat revisionsrapporten 2021-08-30, d.v.s inom den stipulerade tiden efter det att kommunrevisionen begärt ett yttrande (2021-08-31). Kommunstyrelsen har beslutat om *tidplan för genomförandet av åtgärder samt uppföljning i samband med kommunstyrelsens kommande möten under hösten 2021*. Vår bedömning är att det är tillräckligt tydligt vilka åtgärder som kommunstyrelsen beslutat om att vidta samt tydliggjort när i tid dessa ska vara genomförda samt hur återrapportering ska ske till kommunstyrelsen.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Rekommendation	Rekommendation genomförd
<p>Rekommendation 1</p> <p><i>Kommunstyrelsen fastställer när i tid beslutade åtgärder ska vara genomförda.</i></p>	<p>Bedömningen är uppfylld.</p> <p>Kommunledningsförvaltningen har utarbetat förslag till tidplan för genomförande av åtgärder inom upphandlings- och ekonomistyrningsområdet vilka beslutats av kommunstyrelsen 2021-08-30 § 215. I yttrandet framgår vilka åtgärder som ska vidtas samt när i tid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) I yttrandet har beslutats om att en översyn, revidering och vid behov komplettering av befintliga styrande och stödjande dokument ska beslutas i kommunstyrelsen 2021-10-25 samt i KF 2021-11-23. 2) En inköps-/beställarorganisation med utsedda kontaktpersoner, behöriga beställare och direktupphandlare ska skapas och beslutas i kommunstyrelsen 2021-10-25 samt i KF 2021-11-23. 3) I yttrandet framgår att ett internt utbildningsprogram planeras, med skräddarsydda utbildningar för chefer och arbetsledare, utsedda kontaktpersoner, behöriga beställare och, i förekommande fall, utsedda behöriga direktupphandlare ska vara klart 2021-11-30. 4) I yttrandet framgår vidare att underlag för upphandling av E-handel ska vara klart 2021-11-30.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Rekommendation	Rekommendation genomförd
<p>Rekommendation 2</p> <p><i>Kommunstyrelsen säkerställer uppföljning av beslutade åtgärder och dess genomförande.</i></p>	<p>Bedömningen är delvis uppfylld.</p> <p>I vår genomgång av genomförande av beslutade åtgärder kan vi konstatera att en del åtgärder är genomförda medan andra fortsatt pågår. Nedan ger vi en beskrivning av nuläget utifrån vår uppföljande granskning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) I yttrandet har beslutats om att en översyn, revidering och vid behov komplettering av befintliga styrande och stödjande dokument ska beslutas i kommunstyrelsen 2021-10-25 samt i KF 2021-11-23. Vi har tagit del av reviderad inköspolicy vilken beslutades av KS 2021-10-25 § 286 samt i KF 2021-11-15 § 172, i vilken ansvar och roller har förtydligats. Vi har vidare tagit del av Reglemente för inköpsdelegerade vilken reviderades av KS 2021-10-25 § 285 samt beslutades av KF 2021-11-15 § 171. Kommunstyrelsen har vidare vid sammanträdet 2021-10-25 § 287 reviderat riktlinjerna för direktupphandling. Uppfylld. 2) En inköps-/beställarorganisation med utsedda kontaktpersoner, behöriga beställare och direktupphandlare ska skapas och beslutas i kommunstyrelsen 2021-10-25 samt i KF 2021-11-23. Kommunstyrelsen beslutade 2021-10-25 § 284 om införande av inköpsorganisation med utsedda inköpssamordnare och behöriga beställare i varje förvaltning och bolag samt att uppdra till nämnder och styrelse att utse inköpssamordnare och behöriga beställare. Vi har tagit del av dokument som tydliggör kommunens inköpsorganisation i form av roller och uppdrag. I intervjuer beskrivs att det finns utsedda personer i de olika rollerna och att implementering planeras att startas under hösten 2023. Delvis uppfyllt. 3) I yttrandet framgår att ett internt utbildningsprogram planeras, med skräddarsydda utbildningar för chefer och arbetsledare, utsedda kontaktpersoner, behöriga beställare och, i förekommande fall, utsedda behöriga direktupphandlare ska vara klart 2021-11-30. I samband med beslut om inköpsorganisation gavs kommunledningsförvaltningen i uppdrag att ta fram ett utbildningsprogram för inköpsorganisationen. Utbildningar har genomförts för chefer via det s.k. Ledarskapsprogrammet samt information-/utbildningsinsatser till ledningsgrupper. Det återstår att utbilda flera funktioner, tex. inköpssamordnare och beställare. Delvis uppfyllt. 4) I yttrandet framgår vidare att underlag för upphandling av E-handel ska vara klart 2021-11-30. Upphandling av e-handelslösning är gjord. Dock återstår arbetet med implementering. Projektledare finns tillsatt. Delvis uppfyllt.

3

Revisionell bedömning

Revisionell bedömning

PwC har, på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kiruna kommun, genomfört en uppföljande granskning av upphandlingsverksamheten. Syftet har varit att pröva om arbetet för att utveckla verksamheterna samt åtgärda konstaterade brister bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Vi bedömer att kommunstyrelsen **delvis säkerställt** att tillräckliga åtgärder vidtagits med hänsyn till av revisorerna tidigare lämnade rekommendationer. Det är positivt att kommunstyrelsen varit tydliga med när i tid respektive åtgärd ska vara verkställd samt när i tid och på vilket sätt den löpande avrapporteringen av pågående åtgärder ska ske. Kommunstyrelsen (och kommunfullmäktige) har vidare reviderat reglemente för inköpsdelegerade, inköbspolicy samt riktlinjer för direktupphandling samt beslutat om införande av en inköpsorganisation. Vi noterar att arbetet med utbildning av nyckelroller samt införande av inköpsorganisationen fortsätter under hösten 2023 tillsammans med införandet av e-handelslösning.

Rekommendationer

Efter genomförd uppföljande granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att

- Följa upp och säkerställa implementeringen av den nya inköpsorganisationen samt efterlevnad av reviderade styrdokument och riktlinjer. Förslagsvis genom att tydliggöra när i tid beslutade åtgärder ska vara genomförda samt löpande säkerställa framdrift i de olika delarna.

2023-09-28

Kristian Damlin

Uppdragsledare och projektledare